

Nemzeti Falanx Egyesület ^[1]

A füstbe ment terv

„A magyar nép szellemi és testi tökéletesítése mindnyájunk kötelessége.

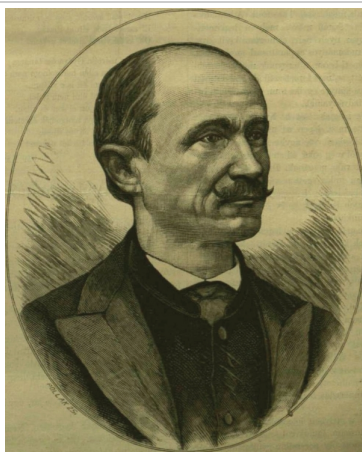
Minél szélesebb rétegekben terjesztjük nemzeti múltunk, fajunk nemes hagyományait, minél több eszményt, tudást öntünk magyar népünk lelkületébe, minél ügyesebbé, kitartóbbá tesszük az egyéneket, annál erősebb lesz maga a nemzet.

Ez a »Nemzeti Phalanx« célja.”

Bevezető

A magyar cserkészmozgalom előzményeként tartják számon az 1907-től működő *Nemzeti Falanx Egyesületet*, mely csupán pár évig létezett. Az elsősorban Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéhez köthető - mozgalomként is aposztrofált - egyesületi tevékenység támogatottság híján gyorsan megszűnt, de a kitzűzött célok miatt és az egyesületről illetve az általuk meghirdetett versenyekről szóló tudósítások alapján története megismerésre érdemes.

Az egyesület neve egyrészt utalt nemzeti, magyar jellegére, másrészt katonai vonatkozására az ókor hadtörténetéből vett phalanx vagy falanx szóval. Hivatalos pecsétjén az egyesület megnevezése és egy jobbra mutató nyíl látható.

báró Nyári Albert

(keptar.oszk.hu)

Létrehozásához több személy is kapcsolható a források alapján: [popup title="báró Nyári Albert" format="Default click" activate="click" close text="Nyári Albert (1871–1933), festőművész, történész, régész, néprajzkutató. <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/4-87.html> [a letöltés ideje: 2016. április 21.]"] földbirtokos és dr. Bognár Mátyás ügyvéd. Az egyesületi taglistán az alapítás idején még négy név szerepelt: báró Kemény Árpád Alsó-Fehér vármegye főispánja, gróf Vigyázó Ferenc főrendiházi tag, gróf Teleki Árvéd, Kecskemét országgyűlési képviselője és gróf Almásy Imre Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja. (Lásd az 1. számú forrást!) Az egyesület alapítóinak többsége tehát a főúri családokból került ki, akik a közéletben is szerepet vállaltak.

Az egyesület és a cserkészlet közötti párhuzamot többen is felfedezni vélték: egyrészt mindkettő hangsúlyosan önkéntes alapon működött, másrészt a célkitűzések is sok hasonlóságot mutattak. Mátrai Guido bencés szerzetes gimnáziumi tanár és plébános 1914-ben a Pannonhalmi Szent Benedek-rend Pápai Katolikus Főgimnáziumának Értesítőjében megjelent írásában az egyesület tragikus sorsát taglalta. Megjegyezte, hogy „belőle kifejldhetett volna a tudományos iskolák tanulói számára a speciálisan magyar cserkészlet.”

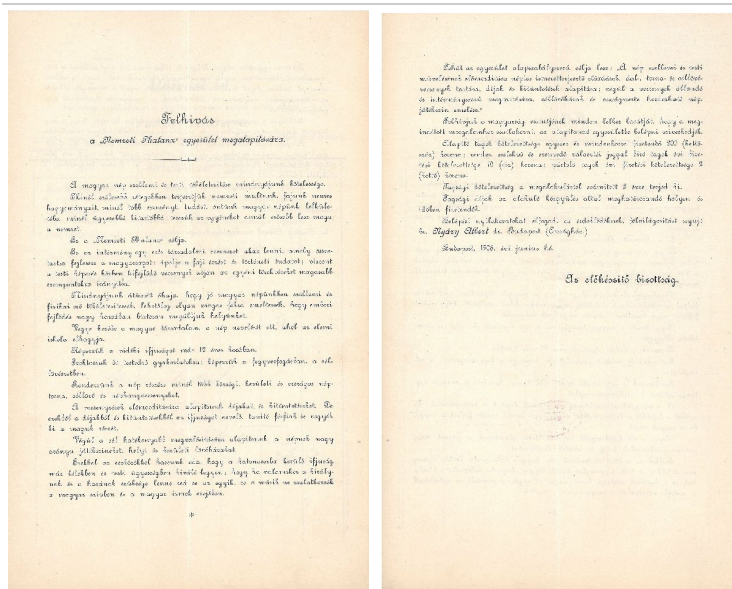
Az egyesület működésének alapvető célja a következő volt: „A nép szellemi és testi művelésének előmozdítása, népies ismeretterjesztő előadások, dal, torna és czéllövő versenyek tartása, díjak és kitüntetések alapítása, végül a versenyek állandó és intézményszerű megtartására czéllövőházak és országsgazerte hordozható népjátékszin emelése.”

A Falanx létrehozásában nagyon fontos a kettős szándék hangsúlyozása, nem pusztán a testi kiképzésen volt a hangsúly, hanem a szellemi elfoglaltságon is. A résztvevőket elsősorban a vidéki ifjúságból, a 12 éves fiúk közül toborozták. Nagyrészt földműves gyerekek voltak, ahogy ez az első monori népversenyen részt vettek alapján állapítható meg. (Lásd a 2. számú forrást!)

A gyakorlatban a szervezés a következőképpen alakult. Falvanként jelöltek ki egy lehetőleg katonaviselt egyént, aki lehetett a tanító, a jegyző, a tüzoltóparancsnok, vagy aki magára vállalta ezt a nemes feladatot. Vasárnap délutánonként másfél-két órát foglalkoztak a csatlakozó ifjakkal, szabad gyakorlatokat végeztek, versenyfutást, távol-és magasugrást, illetve kötélhúzást. A nehezebb gyakorlatokat, rendszeres csapatos menetelést, felvonulást csak fokozatosan kívánták bevezetni. Később lövő iskolákba járást is terveztek, illetve fontosnak tartották a néptorna- és céllövészeti versenyek szervezését.

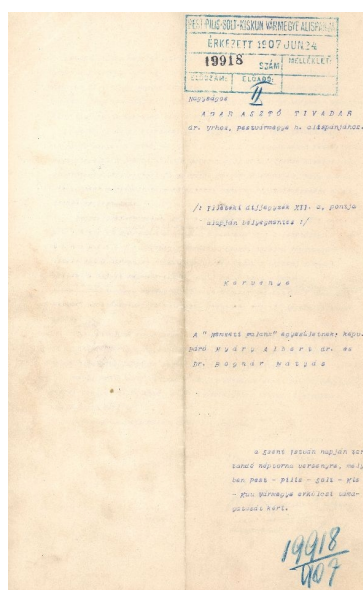
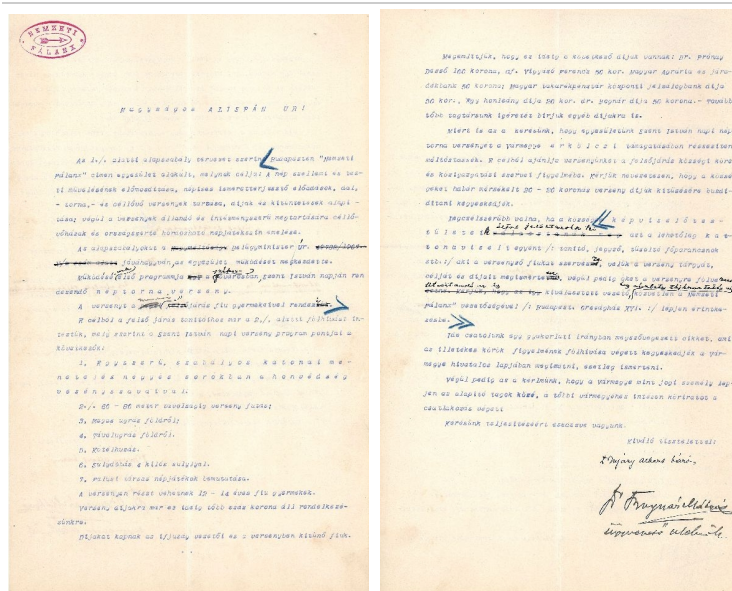
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye életében említésre méltó szerepet játszott az egyesület, amelynek vezetősége 1907 nyarán kérelemmel fordult Fazekas Ágoston alispánhoz, hogy támogassa az eredetileg Budapestre tervezett Szent István napi tornaversenyt. Végül - valószínűsíthetően kellő támogatás hiányában - Monoron tartották meg első nyilvános szereplésüket. Itt alakult meg az első fiókegyesület is, így a település neve összeforrott a mozgalommal. (Lásd a 3. számú forrást!)

Az első monori népversenyen a következő versenyszámokról tudósított a Pesti Hírlap: síkfutás, magas ugrás, súlydobás, távolugrás, kötélhúzás. A rendezvényen elsősorban monori és alberti fiatalok vettek részt. Vezetőik tanítók és a jegyző, illetve a segédjegyző volt. Nagy közönség fogadta a precízen végrehajtott katonai rendgyakorlatokat és a versenyt. A látványos monori szemlérlől képes újságcikkek számoltak be.

Jelzet: MNL PML IV. 408 b. 19918/1907. -Nyomtatott írat.

3. Kérelem a Pest megyei alispánhoz a Szent István napi néptorna versenyről

Jelzet: MNL PML IV. 408 b. 19918/1907. - Gépeelt aláírt tervezet, kézírásos javításokkal.

Címek:
Nemzeti Falanx Egyesület [2]
cserkészlet [3]
Kiadás: 16. évfolyam (2016) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/nemzeti_falanx_egyesulet.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/nemzeti_falanx_egyesulet.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzeti-falanx-egyesulet>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/cserkeszet>